

*До спеціалізованої вченої ради Д. 35.051.17
Львівського національного університету
імені Івана Франка*

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Покровської Катерини Іванівни
«Особливості PR-забезпечення політичної діяльності в умовах
глобалізації»,**

**подану на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук
за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси**

Актуальність обраної теми. Активізація процесів глобалізації, формування глобального суспільства обумовлюють якісно новий вимір у сфері розвитку PR-комунікацій із цільовими групами громадськості та застосування технологій Паблік рилейшнз. Сучасне глобалізоване суспільство характеризується активізацією інформаційно-комунікативних взаємодій, інформаційно-технологічним прогресом, урізноманітненням інформаційних потоків; зміною інформаційної парадигми зовнішньої політики акторів сучасних міжнародних відносин, інноваційністю інформаційно-комунікативного інструментарію як на внутрішньодержавному, так і на міжнародному рівнях. У контексті глобальних викликів сучасності якісно нового рівня набуває PR-забезпечення політичної діяльності.

Широкий доступ до джерел інформації, урізноманітнення інформаційно-комунікативних взаємодій в умовах глобалізації активно впливає та трансформує свідомість і політичну культуру суспільства, зумовлює формування якісно нових відносин між громадянами, спільнотами, державами, націями та народами, суб'єктами світового та національного процесів. Інформація та інформаційно-комунікативні взаємодії стають структуротворчим феноменом, що визначає майбутнє державних і суспільних інститутів, ціннісних систем і способу буття, а вміння оперувати інформацією, приймати згідно з нею управлінські рішення і поширювати їх на аудиторію стає нині одним з важливих чинників ефективності діяльності суб'єктів політичного процесу.

Актуальність дослідження проблематики політичної діяльності в контексті застосування політичних PR-технологій базується на здатності останніх впливати на масову свідомість та бути чинником структурування дійсності через двобічний зв'язок політичного та соціального світів, оскільки Public Relations це сфера налагодження контактів і взаєморозуміння між суб'єктом і громадськістю, де суб'єктами політичного PR можуть бути політичний або державний діяч; політична структура: виборчий блок, партія, організація або об'єднання; політичні продукти: програми, ідеї, ініціативи,

взаємовідносини, а також найрізноманітніші актори міжнародних відносин. Необхідність дослідження обумовлювалась, крім практично-політичної значимості зазначеної проблеми, ще й недостатньою її вивченістю та нерозробленістю окремих аспектів.

Аргументація щодо обґрунтування вибору теми дослідження, узагальнена здобувачкою на с.17–18 рукопису дисертації, не викликає заперечень.

Важливість рецензованої роботи визначається тим, що дисертаційне дослідження є складовою комплексної наукової дослідної програми кафедри суспільно-політичних наук, глобалістики та соціальних комунікацій Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» «Соціально-політичні та інформаційно-комунікаційні проблеми становлення глобального суспільства» № 0110U006273.

Ступінь обґрунтованості, достовірність і новизна наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації.

Варто відзначити обґрунтованість теоретичних узагальнень та наукових положень. У межах дисертаційного дослідження Катерина Іванівна Покровська отримала науково-обґрунтовані результати та висновки, які характеризуються науковою новизною, мають наукову цінність, а також теоретичне й практичне значення. Висновки, отримані у дисертаційному дослідженні є достатньою мірою аргументовані, виважені, логічні, науково обґрунтовані. Робота стала комплексним науковим дослідженням проблеми PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації.

У дисертації отримано нові, науково обґрунтовані результати та висновки, які характеризуються новизною.

Зміст дисертації свідчить, що Покровська К.І. коректно та чітко визначила об'єкт та предмет дослідження. Використання сучасної методології політологічного дослідження, опрацювання значної кількості джерел дозволили дисертантці реалізувати поставлену мету та завдання, розв'язуючи які авторка сформулювала низку положень, що містять наукову новизну (с. 19-22).

Змістовне дослідження еволюції наукових уявлень щодо PR-забезпечення політичної діяльності (підрозділ 1.1.) та аналіз сучасних теорій щодо особливостей політичної діяльності в епоху глобалізації (підрозділ 1.2.), сприяли якісному формулюванню понятійно-категоріального апарату, що дозволило висвітлити заявлену тему ґрунтовно, послідовно та у логічному зв'язку.

Дисертаційна робота має широку джерельну базу. Опрацьовано значну кількість літератури. Здобувачка ретельно проаналізувала та застосувала наукові розробки як зарубіжних, так і вітчизняних науковців.

На підставі досліджень У. Агі, В. Березенко, С. Блека, Г. Кемерона, Ф. Олта, Д. Уїлкокса PR розглядався як сфера управління й організації громадської думки; у межах напрацювань І. Альошиної, М. Анохіна, О. Бабкіної, А. Башука, В. Бебика, М. Головатого, А. Зіменкова, Л. Кочубей, С.

Куценка, Є. Малкіна, А. Пойченка, І. Поліщука, Г. Почепцова та О. Пріпутнікова PR позиціонувався як сукупність політичних технологій. Аналіз праць Г. Ашина, С. Беглова, І. Бикова, Ю. Бондаря, К. Букши, Т. Грінберга, А. Гуцала, Є. Доценка, В. Жулай, М. Зацерківної, Д. Крукеберга, С. Кара-Мурзи, Д. Ньюсома, Т. Пояркової, В. Рязанцева, Д. Терка, М. Дж. Хермана, А. Цуладзе, Р. Чалдіні дозволив обґрунтувати й надати визначення феномену «PR-забезпечення політичної діяльності» (с. 25-27).

Поняття глобалізації було проаналізовано на основі праць представників різних напрямів гуманітарної науки (Д. Гавра, Б. Грушин, Б. Докторов, А. Зверинцев, В. Курейко, І. Недяк, М. Павловський О. Петкова, Р. Пліс, Е. Райс, І. Синяєва, В. Терещук, Дж. Траут, В. Франц, Ю. Шаповал, А. Штельмашенко, Т. Шульга, Ю. Щегельська, І. Яковлев), які відзначають його неоднозначний, часом суперечливий характер. Авторка зазначає, що глобалізація є важливим чинником розвитку «масштабного» PR-діалогу, який, у свою чергу, становить демократичний інструмент взаємодії суб'єктів багатовимірного соціально-політичного та соціокультурного простору, механізм гармонізації суспільних відносин, підтримання соціального порядку і забезпечення інтеграційних процесів у політичній системі (с. 60).

У результаті проведеного аналізу теоретичних засад дисертаційного дослідження, Покровська Катерина Іванівна робить висновок, що «PR-забезпечення політичної діяльності» в умовах глобалізації охоплює рівень «державного брендингу» (формування репутації) та інформаційно-роз'яснювальної діяльності держави щодо визначення національних пріоритетів, шляхів координації політичної волі держав, що виявляються в поєднанні державних інтересів із зовнішньополітичними трендами розвитку» (с. 79).

У другому та третьому розділі авторка обґрунтовує компаративні підстави для здійснення порівняльного аналізу PR-забезпечення у політичній діяльності в досліджуваних країнах. Визначені національні особливості PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації в провідних країнах Європи та Латинської Америки, у США та Україні. Авторка наголошує, що дослідження «PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації» означає дослідження трендів, що водночас є загальнозживаними та притаманними певній політичній структурі, певному державному устрою в поєднанні з особливостями соціально-культурної ситуації в тій або іншій країні. Дисертантка доводить ефективність використання порівняльного аналізу «PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації» країн з різним типом політичної культури та геополітичної приналежності, що дає можливість виявити засадничу необхідність використання окремих різновидів PR-технологій у виборчому процесі різних країн, котрі базуються на характерних розбіжностях політичної культури, політичної свідомості та політичної діяльності, притаманних вказаним країнам.

Авторка робить висновок, що компаративне дослідження «PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації» країн різних регіонів і різних політичних культур зосереджувалось на визначенні

відповідності цілей «PR-забезпечення політичної діяльності» меті виборчої кампанії та стратегічним пріоритетам цільових груп (всередині країни) і громадськості в найширшому сенсі (глобальному вимірі); аналізі остаточного результату, максимальним значенням якого є перемога у виборчих перегонах національного рівня й відповідна зміна у сприйнятті іміджу країни на глобальному рівні.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях. За темою дисертації опубліковано 6 наукових публікацій, з них 3 статті опубліковані у фахових виданнях із політичних наук в Україні, 3 статті в іноземних виданнях, опубліковано тези доповідей на 7 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Покровської К.І. логічно структурована, розділи взаємопов'язані, що дозволяє оптимально розкрити тему, досягти мети та поставлених завдань. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (кожен з яких містить підрозділи), висновків, списку використаних джерел з 342 найменувань.

Роботі притаманний науковий стиль викладу матеріалу, який відзначається змістовністю, послідовністю, доказовістю. Робота написана грамотно, із дотриманням стилістичних вимог. Застосована наукова термінологія є загальноновизнаною. Стиль викладу теоретичних і практичних результатів дослідження, нових наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечує доступність їхнього сприйняття та використання. Оформлення як дисертаційної роботи, так і автореферату відповідає встановленим вимогам.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дослідження, рекомендації щодо їхнього використання.

Отримані в дисертаційному дослідженні висновки, результати, узагальнення мають наукову цінність, а також практичне та теоретичне значення. Основні положення, висновки, узагальнення дисертації можуть становити теоретичну основу для подальших наукових розробок, Практичне значення отриманих результатів визначається можливістю використання теоретичних висновків, основних положень дисертації при організації та реалізації PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації.

Висновки та результати роботи можуть бути використані при розробці освітньої програми за напрямом підготовки “Політологія”, у викладанні навчальних дисциплін “Політичні інститути та політичні процеси”, “Політичний менеджмент”, “Політична культура” тощо. Висновки, щодо PR-забезпечення політичної діяльності в Україні також матимуть значний інтерес безпосередньо для державних діячів, політичних лідерів для проведення ефективних виборчих кампаній.

Зауваження до змісту наукових положень й висновків, сформульованих у дисертації.

Незважаючи на позитивну оцінку роботи, схвальний відгук, високу наукову цінність дослідження, доречно зазначити окремі недоліки, висловити зауваження, а також надати певні рекомендації та побажання:

1. При аналізі наукової розробки проблеми та джерельної бази дослідження поза увагою дисертантки залишились праці авторитетних вітчизняних науковців Тихомирової Є.Б., Королько В.Г., Макаренко Є.Б., Карпчук Н.П., які досліджують проблеми PR-комунікацій та PR-забезпечення політичної діяльності як на національному, так і міжнародному рівнях.
2. Поза дослідницькою увагою лишився аспект зовнішньополітичних відносин та комунікативних взаємодій досліджуваних країн в умовах глобалізації. Досліджуючи особливості PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації, доречним і доцільним для всебічного розкриття теми, у такому разі, був би аналіз зовнішньополітичних комунікацій держав, політичних лідерів, інших суб'єктів світового політичного процесу, це, у свою чергу, значно б підвищило наукову та практичну цінність роботи.
3. У роботі видається необґрунтованим надто надмірна сфокусованість на PR-забезпеченні політичної діяльності під час виборчих процесів, тоді як PR-забезпечення інших форм та видів політичної діяльності – досліджено значно менше. Таке зміщення акцентів потребує докладного обґрунтування з боку автора. Крім того, доцільно було би дослідити вплив глобалізації, глобалізаційних факторів на особливості, специфіку PR-забезпечення найрізноманітніших форм політичної діяльності (у тому числі, і під час виборчого процесу) у різних країнах світу (с.53).
4. Рекомендаційний характер зауваження : Робота значно виграла б, якби дисертантка більше уваги приділила аналізу використання PR-технологій для забезпечення інформаційної безпеки та збереження інформаційного суверенітету сучасних держав, як суб'єктів світового політичного процесу та впливових акторів міжнародних відносин в умовах глобалізації. Адже проблема протидії дезінформації, негативним інформаційним впливам та інформаційним війнам в умовах глобалізації є доволі гострою й актуальною. А технології Паблік рилейшнз, фахово налагоджені PR-комунікації -- ефективний механізм протидії інформаційним загрозам та дезінформації.
5. У роботі недостатньо уваги зосереджено на аналізі нормативно-правової бази Паблік Рилейшнз (на національному та міжнародному вимірах), яка регулює застосування інформаційно-комунікаційних PR-технологій та PR-забезпечення політичної діяльності.

Проте, вищенаведені зауваження, рекомендації не мають принципового значення, не знижують загального високого теоретико-методологічного рівня дисертаційного дослідження та суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації. Їх скоріше варто розглядати як перспективні напрями для продовження дисертанткою роботи над своєю темою.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Покровської К. І. «**Особливості PR-забезпечення політичної діяльності в умовах глобалізації**», є комплексним, самостійним, завершеним дослідженням, виконаним на високому науковому та методологічному рівні, яке відзначається актуальністю, новизною результатів, їх науково-теоретичним та практичним значенням та відповідає вимогам пп. 9, 10, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 року (зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 року і Наказом МОН України №40 від 12.01.2017 року) та паспорту обраної спеціальності, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси.

Офіційний опонент:

кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри політології та
міжнародних відносин
Інституту гуманітарних та
соціальних наук
Національного університету
«Львівська політехніка»

У.В. Ільницька

Підпис засвідчую
Вчений Секретар

Брилинський Р.Б.